

Hjerkinn Fjellstue og Fjellridning (sendt inn 11.05.2023)

Kvalitetsnorm for villrein – Rondane villreinområde - tiltaksplaner

Innspill fra Hjerkinn Fjellstue og Fjellridning på Dovrefjell

HOVEDPOENG:

Proessen går for fort – trenger mer tid. Ingen overilte tiltak.

Vi har samme mål – ta vare på villreinen OG bevare lokalt næringsliv og verdiskapning i nasjonalparkkommunene.

Se på reiselivet som en ressurs. Hør på de lokale, som har mye kunnskap, og har forvaltet villrein i 10 000 år.

MER TID OG GRUNDIGERE ANALYSER:

Kvalitetsnorm for villrein baseres på rapporten «Klassifisering av de ti nasjonale villreinområdene etter kvalitetsnorm for villrein. Første klassifisering – 2022» (heretter kalt rapporten). Av åtte parametere må minst én være kvalifisert som rød for at hele området skal bli rødmerket. Rondane er rød på parameteret funksjonelle trekkpassasjer.

Villreinen har levd i disse områdene i mange tusen år. I rapporten bruker man data fra de siste fem årene. Kvalitetsnormen er satt, og eventuelle beslutninger om tiltak er derfor basert på et øyeblikksbilde (de siste fem årene). Hvordan vet man at funnene i rapporten ikke skyldes tilfeldig variasjon? Det er først når man følger parameterene prospektivt gjennom en viss tidsperiode at man ser om eventuelle funn ikke skyldes nettopp tilfeldig variasjon. Arbeidet med klassifisering av villreinområder skal gjentas hvert fjerde år, og forskerne bak rapporten skriver at arbeidet med flere av måleparameterne krever kontinuerlig innsats.

Forskerne bak rapporten anbefaler mer tid og flere statistiske analyser for å styrke arbeidet: «Med de økonomiske ressursene som har vært tilgjengelig i denne første klassifiseringen, kombinert med begrenset tilgjengelig tid for gjennomføring av oppdraget, har det ikke vært mulig å styrke dette arbeidet med statistiske analyser. Ekspertgruppa mener grundige statistiske analyser vil styrke fremtidige klassifiseringer betraktelig...For påvirkningsanalysene, som skal gi kunnskapsstatus for viktige påvirkningsfaktorer i villreinområdene klassifisert til dårlig tilstand, er det helt klart nødvendig å bruke mer ressurser på kvantitative analyser.»

Et aspekt man også bør huske på er at det i to av de fem siste årene har vært en helt unik situasjon for reiselivet i Norge, som følge av covid-19. Det har vært mye mer folk i fjellet enn det pleier å være.

Basert på dette virker det overilt å skulle fremlegge tiltaksplaner allerede i desember. Spesielt om de er veldig inngripende og påvirker mange instanser rundt villreinområdene og/eller medfører stor økonomisk belastning. I første omgang bør man gjøre som forskerne anbefaler, å fremlegge modeller for kvantitativt predikere forventede effekter av tiltak, før man innfører dem. Når man innfører tiltakene bør de ha en tidsbegrensning, og så må det vurderes om de har effekt. Hvis ikke må de fjernes.

FAKTORER SOM IKKE ER HENSYNSTATT I KVALITETSNORMEN

KLIMA

Et stort problem med rapporten og klassifiseringen av villreinområdene er at den ikke inkluderer informasjon om værforhold og klimaendringer i den perioden data er innhentet. Det går an å få tak i rapporter på dette (meteorologisk institutt) og snakke med landbruksnæringen om de har merket noen endring i sammenliknbare parametere på beitedyr i samme periode og område.

I rapporten står det: «Tidligere analyser har vist at klimatiske forhold som påvirker tidspunkt for vårstart, hvor raskt vegetasjonen grønnes og hvor stor planteproduksjonen er, er vesentlige for å forstå variasjon i vektor og kalvetilgang i villreinområdene. Disse foreløpige analysene er imidlertid ikke fulgt opp, selv om de vil være høyst relevante for tolkning av måleparametere under alle delnormene, og for hvilke tiltak det er mulig å sette inn for å motvirke negative trender. Det er også godt dokumentert at variasjon i værforhold vinterstid kan ha stor betydning for både kondisjon, reproduksjon og overlevelse hos tamrein og villrein.»

ROVDYR

Hvor stor andel av den naturlige avgangen av dyr kan tillegges rovdyr, spesielt kongeørn og jerv? Dette sier rapporten ingenting om. Nyfødte reinkalver er et lett bytte, og rovdyr utgjør her en svært stor belastning hele det første leveåret.

BESTANDSSTØRRELSE

Kvalitetsnormen inkluderer ikke en måleparameter på endring i bestandsstørrelse. Bestandsstørrelse er en svært viktig faktor som blant annet påvirker kondisjon, reproduksjon, overlevelse og villreinens bruk av leveområder.

PROSJEKTGRUPPAS SAMMENSETNING ER PROBLEMATISK

Miljødirektoratet ga statsforvalteren i Innlandet i oppgave å utarbeide tiltaksplaner for Rondane villreinområde. I oppdragsbrevet fra Miljødirektoratet av 2. november 2022, står det: «På møtet nedsettes det også en mindre prosjektgruppe som får hovedansvar for det videre planarbeidet. Denne bør bestå av valgte eller utpekte representanter for de mest relevante aktørene i vedkommende villreinområde. Dette kan variere noe ut fra hvilke påvirkningsfaktorer det skal arbeides mest med. Viktige aktører i de fleste områder er imidlertid fylkeskommuner og kommuner, villreinnemnder og villreinutvalg, kraftregulanter, vegmyndigheter, landbruksnæring, DNTs medlemsforeninger og øvrig reiselivsnæring.»

Men i den nedsatte prosjektgruppa finnes det ingen representanter for hverken landbruksnæring eller reiselivsnæring, kun representanter fra ulike villreinutvalg og forvaltningsinstanser. Hvorfor ses ikke reiselivsnæringen på som en relevant aktør i Rondane villreinområde?

Bosetningen i og nær villreinområdene som har forvaltet villreinen i tusenvis av år, har levd med og av villrein i generasjoner, og er en av grunnene til at vi har den villreinstammen vi har i dag.

Sammensetningen av prosjektgruppen gjør at vi, som lokale aktører som fortsatt lever og driver næring i fjellet, nå føler oss utestengt fra videre forvaltning. Jeg vil også poengtere at vi har et felles

mål, og det er å forvalte villreinen som lever i områdene våre på best mulig måte. For å få til dette, bør et bredere utvalg av aktører, mange med stor grad av erfaringsbasert kunnskap, inkluderes i prosjektgruppa. Dette er i tråd med hva Miljødirektoratet selv skriver i oppdragsbrevet.

Vi har samme mål – ta vare på villreinen OG bevare lokalt næringsliv og verdiskapning i nasjonalparkkommunene.

BESØKSSTRATEGI OG TILTAKSPLAN

Myndighetene skal utarbeide tiltaksplaner for villreinområder som er rødmerket. Forskerne i rapporten anbefaler å skaffe til veie mer kunnskap før slike tiltak innføres. Spesifikt vektlegger de at man bør dokumentere effekten av tiltak før man innfører dem, spesielt om de kan føre til interessemotsetninger og samfunnsmessige og økonomiske byrder.

«Selv om eventuelle tiltaksplaner ikke er en del av ekspertgruppas arbeid, vil vi likevel peke på den potensielle nytten av modeller for å kvantitativt kunne predikere forventede positive effekter av å gjennomføre tiltak. Tiltaksplaner skal avveies mot hensynet til virksomhet av stor samfunnsmessig betydning i området, og det kan ofte være interessemotsetninger og økonomiske og andre samfunnsmessige avveininger som må vurderes i forbindelse med tiltak. Da vil det være viktig å ha god dokumentasjon på hva man tror effekten av tiltak vil bli, og verktøy som kan brukes i før-etterundersøkelser for å lære mest mulig om effekten av eventuelle iverksatte tiltak.»

Besøksstrategien for Rondane nasjonalpark

I besøksstrategien for Rondane nasjonalpark, utarbeidet av Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, står det at verneverdier, besøkende og lokal verdiskapning skal balanseres, slik at man oppnår størst mulig nytte for alle tre interesser. Hvordan jobber tiltaksplaner og besøksstrategi sammen?

FORESLÅTTE TILTAK

Rovdyrbestanden i villreinområdet må reduseres

Begrense antall turer med skuter i området (forvaltning, SNO, de som «har lov»)

Gå gjennom måten jakten blir utøvd på, bør man gjøre ting annerledes? Forby jakt i områder man ønsker at villreinen skal være i? Ikke etablere teltleire i fjellet under reinsjakta? Alle som bruker fjellet må ofre noe for å ta vare på villreinen, også reinsjegerne. Det er mange utøvende reinsjegere som sitter i fjellstyrer og forvaltningsorgan og som benyttes som høringspartnere (i motsetning til reiseliv og landbruksnæring). Det har vært mye fokus på tiltak som berører alle andre aktiviteter enn reinsjakta.

Styre besøkende mot attraksjoner, opplevelser og kommersielle tilbydere i randsonen til verneområdene.

Ferdselsrestriksjoner i sårbare områder på enkelte tider av året

Forby villreinsafari

Folk kan registrere seg via en app når de skal gå i området (og betale en sum?) Bestille på forhånd og kun ha et visst antall plasser i uka? Få melding på telefonen når man beveger seg inn i områder med ferdselforbud de tidene på året det gjelder.

Guider med godkjenning kan være med å sjekke at alle forholder seg til reglene.

Forbedre samarbeidet mellom forvaltning og næringsliv